
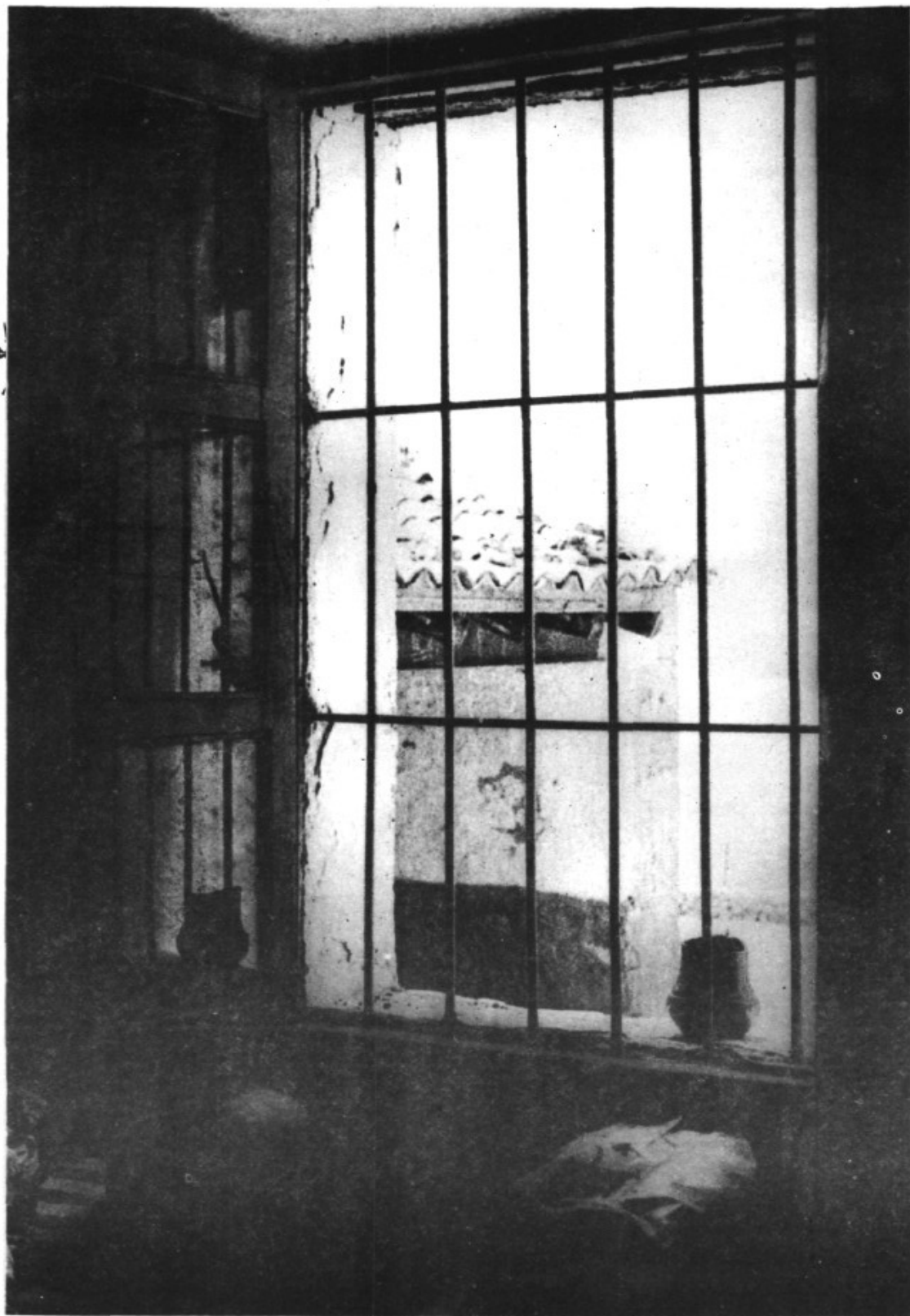

IPŌRTUL A

Informații Culturale de Maratxi. num. 64

Mots Avenguts

A SA COMISSIO DE GLOSADORS

Avui me vull dirigir
i donar un consell que no engana
a comissió portolana
de Pòrtol de Marratxí
si no mudau de camí
de deu pics, nou fareu pana.

Si de tema no mudau
i no vos ho dic amb conya
vos heu cercat molta ronya
i no ploreu si la trobau
fins ara heu viscut en pau
i pareix que vos fa vergonya.

Jo som un bon seguidor
des mensual Portulà
i creis-me que oi ja me fa
casi, cal llegir-ho
perquè sa vostra cançó
just serveix per 'graviar

No heu fet més que criticar
sempre en distinta manera
germans meus damunt s'esfera
ningú ja vos pot tragar
necessari ja se fa
de què vos donin llendera.

Si me voleu contestar
ja podeu omplir una plana
i si feis sa farina blana
es llevat no tovarà
Ho diu un que sap glosar
que viu a sa part forana.

UN FORAVILÀ

A PERE GIL

Si això voleu publicar
saludaré en Pere Gil
que pareix que està intransquil,
i si pren aquest Nolotil
es mal li espasará.

Has empleat molt de fil
cridant aquí i allà
només fas investigar
pareix un guàrdia civil
però pots estar tranquil
i pots retirar es "fusil"
perquè guerra no hi haurà
senyal que motiu hi ha
si en rep un cada mil.

En Pau Ferrer si té estil,
si balla deixa'l anar
que en s'assumpte des glosar
té sa miloca en sa mà
i segons es vent que fa
allarga o acurça es fil.

Me despedesc, Pere Gil,
amb una estreta de mà
i si no volem ballar
no hem de sortir des carril,
i aprofitar sa des 'bril
que a més d'un falta mos fa.

RAFEL ROIG

A'S JAI DE SA COVA

Mestre jai si me senti
a vós me vull dirigir
amb lletres en mallorquí
calentetes de s'estiu
vos tenc per un homo viu
que vos agrada es llegir;
llegir fins arribar a la fi
sa glosa, llegiu, llegiu
i veureu lo que vos diu
un homo de Marratxí.

Bon dia Jai de Sa Cova,
si és que a sa cova viviu,
heu d'esser un poc comprensiu
i no esmolar sa garrova,
perquè no teniu cap prova
que vos puga dar motiu,
si no, pensau i llegiu
que me pareix que teniu
intel·ligència que sobra.

Llegiu detingudament
sempre, en tenir temps, llegiu.
Procurau fer es cap viu
i estar un poc atent:
política i ajuntament
les vos deix a dins s'arxiu
emperò faré lleixiu
per fer un netejament
a una llengo imprudent
que xerra i no sap què diu
i crec que no té motiu
per conversar malament.

Llegiu i llavors pensau
que per molt que llegieueu
pentina mai llegireu
lo molt que vos exposau,
perquè en Felip i en Pau
en pegar, peguen arreu.
Llegiu i no vos passeu
i llavors no vos lamenteu
si vos surt qualche cop blau.

Llegiu, que es bravejadors
de Comissió Portolana
vos dedicam una plana
que pogueu esplaiair-vos
si coneixeu llegidors
i voleu convidar-los
es llegir és agradós,
agrada en es glosadors
de tota sa part forana.

Ara vos volia dir
jai de poca envergadura
sa boca serà mesura
vostra si voleu llegir
escrivint mirau-vos-hi
que hi ha qualche moscardí
amb mordales d'escorpí
i té forta sa picadura.
Si vos pica i vos madura
no crec que trobeu untura
que la vos faci pansir.

Ses festes de Juliol
que a Pòrtol se varen fer,
llegiu i pensau-ho bé,
no faceu es campussol,
s'equivoca qualsevol,
jo tot això ho admetré.
Lo que no consentiré
d'un fallo que un homo té,
s'altre que s'ha portat bé
li pengin un picarol.
No em prengueu per cap mussol,
perquè de dia hi veig bé
i en sa nit, si s'estrevé
no em costa res prendre es vol.

Sa Comissió, vos diré,
és molt ampla i no ho sabeu,
en que només coneixeu
en Felip i en Pau Ferrer,
més de vint socis té.
Si altra festa tornau fer,
en es Super Manager
Marçal, basta que ho digueu,
i si gloses voleu, tendreu
sense pagar cap doblar.

Ara ja vaig a acabar
per no cansar es llegidors
defensant es glosadors
que vós vāreu criticar.
Si es públic els va esperar
i no se varen presentar
no tenen sa culpa ells dos;
són ets organitzadors
en tot cas que heu de pitjar,
i no em faceu destralejar
perquè jo estic nirviós
i es que rebrà sereu vós
si no me fermen sa mà.

En Pau a ningú fa mal
i en Felip és bon al·lot,
ell fa tot es bé que pot,
és un homo molt cabal,
però té un natural
quan li fan un recital
en acostar-mos a Nadal
sol regalar un indiot,
i si vós ho trobau poc
vos hi pot afegir un xot
des més grossos des corral.

COMISSIO PORTOLANA
DE GLOSADORS

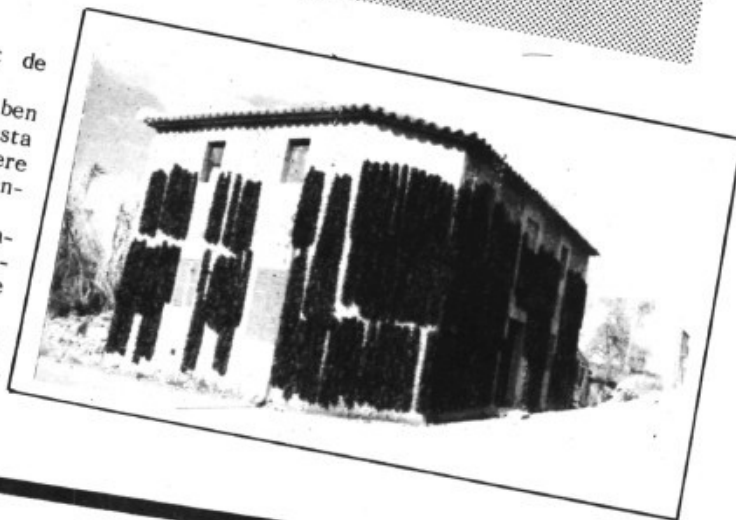
Avui És Notícia

PEBRES NOSTRATS

Final d'estiu. Dies de reviure l'enramellat de les façanes portolanes.

Ja ho sabem que la indústria del pebre és ben nostra des de fa una sèrie d'anys. El tapís de festa que vesteix certes cases ens ho recorda tardor rere l'altra; i tanmateix està fet damunt suor, pols i cansament.

Dies passats hi ha hagut reportatges sobre aquesta indústria nostrada a diversos mitjans de comunicació insulars, algun d'ells amb la predicció que aquesta artesanía s'acaba. I és possible que així sigui ... com tantes altres coses. Passarà a formar part del passat, per a ensomni de nostàlgics.

Durant el Mes Passat

Detinguts en la celebració de la Diada Ciutadana.

Madrid va dir que per a nosaltres només 3.000 milions.

Va morir Lorne Greene

Asma mortal a Barcelona

Ruiz Mateos una vegada més, detingut

Serrat a la plaça de toros

Matias Rust condemnat a quatre anys

Els socialistes de Catalunya apostaren pel federalisme.

Freddy Mercury va fer 42 anys i va sortir per la tele cantant amb Na Caballé.

Anti-jet-pet

Mort als Parcs Aquàtics

Festival de cinema a Venècia

TV-3 en Stereo

Va morir la moda AD-LIB (segons la conselleria).

Una cosa mal feta: Campsa amb la seva campanya d'imatge, no inclou el català.

Una altra: El poc català que hi va haver a Califòrnia.

Una de ben feta: La campanya que la banca Jover fa a les tanques publicitàries, celebrant els seus 250 anys... en Català!!!

Molts d'anys!, i a seguir amb l'exemple!

GAVIM

Per UN FINESTRÓ...

4(198)

Sor Joana Frau Duran, de Ciutat. Ara ha tornat a Pòrtol d'on fa vuit anys que partí per anar a Lloret i a Son Carrió. Es la tercera vegada que capllevarà per aquí. Se'n cuidarà dels petits de 2 i 3 anys i tocarà l'orgue a la parròquia. Benvinguda, altra pic.

Raphel Pherrer. Va organitzar una moguda a Sa Cabaneta, a Ca's Ferrerets, amb el nom de festa per la jet-pet. Sembla que actualment l'acompanya l'èxit, que durí!

Miquel Cañellas Serra, vint anys. Des del novembre de l'any passat se'n cuidava de l'escola de ball de bot de Pòrtol. Ara ho deixa per anar a estudiar peritatge agrònom a Lleida. Molta sort.

Dies passats anàrem a Búger per veure el passat rector de Sant Marçal, Mn. Joan Ferrer. Ens va atendre beníssim, ens donà un caramull de material referit a Sant Marçal i ens va comanar que saludàssim a tots els seus amics marratxiners des d'aquestes planes. Mn Ferrer entrà com rector el dia de Sant Pere de l'any 1959; prest farà trenta anys. En la foto, acompanyat del nostre col.laborador Joan Pizà.

Es Pla de Na Tesa

Manuel Bauçà, nou rector des Pla de na Tesa

CANVI DE RECTOR AL PLA DE NA TESA

El 30 d'agost es va fer el canvi de rector a la parròquia de Sant Llätzer. D. Joan Horrach havia estat al càrrec de la parròquia des del setembre del 82. El nou rector és D. Manuel Bauçà Ochogavia, nascut a Pollença, del qual donarem una mica de trajectòria dels seus amphis estudis i càrrecs eclesiàstics.

-Als 11 anys entrà al Seminari i s'ordenà als 24 anys.

-Després estudià dos anys més a Roma.

-Va ser vicari de la parròquia de Sant Jaume de Palma durant dos anys.

-Estudià durant cinc anys a Alemanya i es doctorà en Teologia. Els seus estudis versaren sobre Ramon Llull.

-Va ser superior i rector del Seminari durant vuit anys.

-Del 73 al 81 va ser director del Centre d'estudis de Teologia.

-Del juny del 76 al desembre del 80 també feia de vicari a Llucmajor.

-Del desembre del 80 fins el març del 84 va ser rector de la parròquia de Sant Miquel de Felanitx.

-Des del 1984 és el delegat diocesà d'ensenyament, càrrec que continua exercint fins ara.

-Va ser ajudant a S'Arenal un any i rector de S'Aranjassa dos anys.

-Per últim, és el rector de Sant Llätzer del Pla de na Tesa.

D. Manuel vol remarcar que els grups de treball que ha trobat -grups de catequesi, d'esplai, de caritas i d'administració- són un bon començament i una plataforma per a un consell de pastoral.

Els articles
publicats a Pòrtula
expressen únicament
l'opinió de llurs autors

LLOCS DE VENDA D'AQUESTA REVISTA

Pòrtol

- CAFE CA'N JAUME
- PAPERERIA CONXIN
- AUTOSERVICI CA'N CROSTA

Sa Cabaneta

- PAPERERIA SA CABANETA
- CAFE CA'N CARRIO
- CAFE NOU
- BAR LA UNION

Es Pla de na Tesa

- AUTOSERVICI MATAS

Es Pont d'Inca

- PAPERERIA FRANCIS

- BENZINERA. Estació de Servici Marratxí

F

E

S

T

A

delS PadriNS de Sa Cabaneta

(sempre d'esquerra a dreta)

Antonina Ramis Sans, de Ca'n Toni
Francesca Bestard Riutord "Vermella"
Antoni Bestard Bibiloni "Vermell"
Bartomeu Oliver Rigo "Pa blan"

FESTES A SA CABANETÀ

Un any més, i per quarta vegada, s'han celebrat a Sa Cabaneta les recentment instaurades festes populars baix el patrocini de Ntra Sra Sta Maria de Marratxí.

Notam en l'ambient popular que si no es celebrassin les trobarien a faltar, la qual cosa denota un inici d'arrelament en els costums del poble, independentment de les circumstàncies del patronatge o advocació, sobre la qual cosa no hi entrem en discussió per considerar-ho discutit en edicions anteriors.

El programa d'actes fou el següent:

Dia 30.08.87- Col·locació de banderes

4.09.87- A les 22 h. a la Plaça España, Vetlada mallorquina: Aires des Pla de Marratxí, Pla de na Tesa Canta i Balla

5.09.87- A les 17, corregudes de joies, de sacs i cucanyes

A les 21 h. Verbena: Magic-Zadis i Royal Ballet de Senegal

6.09.87- A les 15, Gran tirada coloms

A les 19, Missa solemne a Sant Marçal, IV Homenatge a la Velleja, amb l'actuació del Grup Pla de na Tesa Canta i Balla

A les 21, Teatre: Na Pepeta no és morta, pel Grup La Salle d'Inca.

Del desenvolupament dels diferents actes festius direm que varen transcórrer normalment, notant-se una major assistència a la Nit Mallorquina, ja que era de caràcter gratuït. Els demés actes varen tenir una assistència més bé pobra, per la qual cosa aconsellam a la comissió de festes permanent que estudiï un altra sistema de finançament que permeti oferir-les de franc al poble, seguint els nostres pobles veïnats-germans Es Pont d'Inca i Es Pla de na Tesa.

Els hem de pegar una petita estirada d'orelles pel desenvolupament de l'acte d'Homenatge a la Velleja, que va transcórrer bé durant la seva primera part, o sigui, l'assistència a missa. Però la segona va ser deplorable; donà la impressió que ens havíem reunit per veure els nostres padrins menjant una galleta i prenent un refresc, ja que fou l'única cosa que allà es vegé. Ni tansevilla unes paraules d'agraïment per l'assistència i felicitació varen esser capaces de suplir la incompareixença de l'anunciat amb lletres de motlle sobre el programa Grup de Boleros; fet comentat entre el públic veient la tranquil·litat amb què l'organització prenia aquest fet: donava la impressió que era una absència prevista.

No escrivim aquestes rextes referents a l'Homenatge a la Velleja amb ànim de crear polèmica ni de demanar que surti una veu entonant el "mea culpa" sinó per evitar que en properes edicions de l'acte, que hauria d'esser el més perfecte en atenció aquells que són els seus protagonistes, resulti el més trist de tota la programació.

JOAN PIZA I OLIVER

Caterina Serra Mulet de Sa Botiga Nova
 Francesca Fiol Moll "Pinsa"
 Francesca Oliver Palou "Palova"
 Caterina Llinàs Crespí de Ca'n Gavató
 Jaume Juan Creus de Ca'n Diguès

Antoni Bibiloni Amengual "Gorrió"
 Jaume Torrandell Llitas de Sa Vinya
 Norat Coll Fiol de Ca'n Norat

Joana Aina Gamundí Sastre de Ca'n Norat
 Margalida Corró Pizà "Corró"
 Antònia Ramon Vidal de Ca's Ferrer

Maria Bestard Colom "Quina"
 Antònia Rubí Armajach de Ca'n Pepito

Es Pont d'Inca

8(202)

PONT D'INCA: ALTRA VEGADA
EN FESTES

Des de fa ja tres anys Es Pont d'Inca celebra les fetes del patró: Sant Alonso Rodríguez. Però essent que la festa és molt pròxima a la data de Tots Sants hem pensa celebrar-la el primer cap de setmana d'octubre, que enguany coincideix amb els dies 3 i 4.

Hem d'agrair la col·laboració dels comerços del terme, ja que ens ajuden a cubrir les despeses.

Com cada any hi haurà una bunyolada per a tot el poble, i un bon grapat de dones es llevaran la son per un dia pelant patates i pastant.

La bunyolera major i la que dirigeix tota l'operació és n'Antònia "Llubinera"; ella va encetar ja fa tres anys aquesta bauxa.

"La Caixa" és part important dins es programa que presentam ja que aprofitam les diades culturals que organitza aquests dies per incloure-les dins el nostre repertori.

Comptam així amb els següents actes:

Dissabte, 3 d'octubre. A les 10'30 Taller de teresetes per als al·lots a les sales de la Parròquia. A les 16 h. Revetla infantil animada pel Grup Cucorba. Aquests dos actes són patrocinats per La Caixa. A les 21 h. Gran revetla amenitzada per l'Orquestrina d'Algaida.

Diumenge, 4 d'octubre. Jocs infantils durant tot el capvespre.

A les 19'30 missa solemne de Sant Alonso. En sortir de missa, bunyols i ball de bot animat pel grup Aires Sollerics.

Tota la setmana següent es disputaran vuit partits de futbol a les pistes de "La Salle" entre els equips que hi ha al Terme.

Dissabte, 10 d'octubre. Continuarà el taller de teresetes.

Tancarem el programa de festes el mateix dissabte a les 20 h. amb un concert interpretat per la Coral de Consell, al temple parroquial.

MARITA LLADO

ENS
PREOCUPA
LA TEVA
SEGURETAT

T'ENSENYAM
A
CONDUIR

AUTO ESCOLA

KALET

C/. Mare de Deu de Montserrat, 30
Es Rafal - Tel. 27 39 97

C/. Perez Galdós 9
Tel. 46 77 04

PALMA DE MALLORCA

CAMIONS
C 1

COTXES
B1 B2

MOTOS
A1 A2

MOTORETS
Llicències

Per Què No EN LA NOSTRA LLENGUA?

9(203)

ice
Universitat de les Illes Balears

Es copia duplicada, fiel y exacta
del original a que se refiere.
Palma de Mallorca, 14 JUL 1987
P.A. de Duplicat i Fotocopia

MARIA CINTA TARRE FONT, JEFE DE NEGOCIADO DE LA SECRETARIA DEL INSTITUTO DE CIENCIAS DE LA EDUCACION DE LES ILLES BALEARS

CERTIFICA: Que según los datos que constan en esta Secretaría a mi cargo, Dña   tiene aprobadas todas las asignaturas de que se componen los cursos de Reciclaje de Catalán para Profesores y Licenciados.

Y para que conste donde convenga, expido la presente certificación en Palma de Mallorca a nueve de julio de mil novecientos ochenta y siete.

Maria Cinta Tarre

Vet ací un document expedit recentment per l'Institut de Ciències de l'Educació de la nostra Universitat.

Es realment vergonyosa l'absència de la nostra llengua, i més si ens fixam que es refereix als cursos de reciclatge de català, ignorats fora del nostre àmbit. (Per cert, molt bé això de "Secretaria" i això de "reciclage")

Ben Fet!!

Sí senyor. Aquí tenim un indicador ben trobat: "Ollereria i ceràmiques Ca's Canonge". Si en general es seguís aquesta línia un altre gall cantaria devers aquesta terra.

Telèfon 72 68 63

**EL CONSOL DE SÓLLER
A CIUTAT
FA SABER**

Haver-se trasllatat a la Plaça de Weyler, nº 2-principal i fer-vos avinent que una de les tasques prioritàries d'aquest CONSOLAT es l'elaboració del Cens per poder dur a terme la PRIMERA GRAN TROBADA DE SOLLERICS A CIUTAT prevista pel proper mes de novembre.

Al mateix temps us convida a les "pamboliades" que es celebren tots els DIJOUS de l'any, de les 6 a les 9 del cap vespre.

La qual cosa es fa pública per coneixement general i en particular pels sollerics residents a fora de la nostra Vall.

signat:
Pere Gil
Ajlosador

Els articles publicats a
PORTULA
expressen, únicament,
l'opinió de llurs autors

NOTA

A l'editorial del mes passat se'ns escolà un dimonió que es menjà una línia sencera. Allà on diu "que amb la ressaca" del Parlament Autonòmic..." hauria de dir: "que amb la ressaca ha vist sortir a la superfície la seva elecció com a membre del Parlament Autonòmic..."

Per qüestions d'espai no poguérem incloure aquesta fotografia en el darrer nombre. Es tracta de l'equip Ca'n Balo que fou premi a l'esportivitat durant el torneig de "futbito" d'Es Figueras. Molt bé, al.lots!

Pregam als col.laboradors habituals i a totes les persones que vulguin publicar alguna cosa en aquesta revista que procurin fer-nos arribar el material entre el 15 i el 20 de cada mes. Gràcies.

Portada: Miquel Mut

Medi Ambient

QUE ENS QUEDA PER DESTRUIR ?

1.- Ca'n Partit

Quasi totes les civilitzacions del planeta conegudes han tengut sempre una especial veneració i respecte envers els avantpassats morts. Des dels enterraments dels homes primitius fins a la majestuositat de les piràmides egípcies.

Les restes arqueològiques que queden enterrades a un país són els avantpassats de la cultura vigent al lloc en aquell moment. La societat ha rebut l'herència cultural i té l'obligació de conservar les restes i de deixar-ne pels seus descendents. Però això sembla importar molt poc quan el país es mira amb ulls de diners. Una empresa constructora destruí completament el jaciment. Així es va profanar una part de la nostra cultura, dels nostres avantpassats.

Segons vaig poder saber, acondicionar el lloc tal i com manen les lleis era responsabilitat de l'empresa i tendria un cost aproximat de seixanta milions de pessetes. Posteriorment s'imposà una multa a l'empresa per valor de vint milions de ptes. Ara ens cal fer la següent pregunta: és això multar una acció d'aquestes característiques? No hi ha dubte que és més barat destruir que conservar. I encara més si tenim en compte que després el Govern rebaixà la multa a set milions. Qui ho pot entendre? Tan poc valen les cultures? Quin exemple és aquest per a les constructores que descobreixin restes arqueològiques? Es aquesta forma de premiar el treball dels nostres avantpassats?

Guillem Rosselló qualificà d'indignitat la reducció de la multa per la destrucció de Ca'n Partit. I además afegí que vint milions era poc pel que s'havia fet al lloc esmentat.

2.- Es Trenc

El fet que pot tenir com protagonista Es Trenc ens condueix a una pregunta: De què serveixen les lleis?

Tots sabem que Es Trenc està protegit. Certa empresa presentà un projecte de construcció de tres-cents apartaments i un balneari a sòl no urbanitzable. El projecte rebé la denominació d'interès social per la qual es donava llum verda a la seva realització. I ara es repeteix la pregunta: De què serveixen les lleis de protecció? És cert una vegada més el refrany que diu feta la llei feta la trampa?

3.- Calvià

Què pensaria el rei En Jaume I el Conqueridor si baixàs del seu vaixell a la Santa Ponça d'avui? No ho sé. El que sí és cert és que es trobaria amb la seva creu de pedra devora un arbret sobre un fons que canvià l'antic i meravellós verd amb el gris del ciment de les incontrolades urbanitzacions. Seguint per la zona de la costa arribaria a la punta dels illots. Allà veuria com el perfil irregular i verd que formaven els arbres havia estat destruït i el penya-segat s'havia horitzontalitzat totalment i hi havien aparegut una sèrie de blocs d'edificis d'unes cinc

altures. I encara més, a la mateixa punta dins la roca es trenca l'equilibri i la homogeneïtat visual quan es veu aparèixer allà dins... una casa! Increïble.

Però si seguim la costa cap a El Toro us recomanem que us prepareu. Allà un penya-segat de roca mallorquina humida per l'aigua (no gaire neta) de la Mediterrània ha estat substituït per un quilomètric (en amplada i en altitud, ja que va des de la mar fins a l'altura normal del penya-segat, pel que podeu deduir que la costa ha estat materialment serrada i torturada) edifici (?) de no es sap ben bé què.

Això és la balearització. No ens ha donat la fama la bellesa (que ja no en queda) ni la llengua, ni la cultura, ni la nostra identitat. No, havia d'esser la balearització, la construcció indiscriminada, la primera línia o la que jo anomeno línia 0, sense importar el que s'hagi de fer al paisatge, a l'entorn, tot per atreure un turisme de baixa qualitat que de cada vegada deixa menys diners i encara una mínima part dels quals queda a l'illa. I això es fa més incompreensible quan se sap que aquell qui autoritza "tot això i més", l'Ajuntament de Calvià, està regit des de fa més de quatre anys pel PSOE, el qual com tots sabeu va deixar ben clar a la passada campanya electoral que faria una gran tasca per a la protecció de la costa.

4.- Lluc-Alcari

Els fets són molt confusos. Allà, segons he pogut saber, es van destruir quantitat de marjades per fer un camí fins a la mar i fer-hi unes construccions o una urbanització. Tothom el declarà il·legal, però al cap i a la fi el camí es farà tot sol degut a l'ús que d'ell fan les màquines constructores. Què arribarem a veure?

5.- Formentera: un milió i mig de metres quadrats.

Se'm fa molt difícil pensar en una superfície així de gran. Doncs aquesta és la que ha comprat una empresa estrangera vora S'Estany des Peix per fer-hi una urbanització de super luxe. No hi ha res que es pugui amagar dels ulls del ciment i les construccions. Ara li ha tocat el torn a la nostra germana petita, Formentera. Ningú de l'illa vol la urbanització, ningú vol per a ella la tortura del ciment. Només l'Ajuntament ho pot aturar. Que així sia.

6.- La resta.

Exemples com els que us he mostrat, desgraciadament en tenim molts de semblants a totes les Balears. No em bastaria una revista sencera per comentar-los. L'únic que l'home no ha aconseguit urbanitzar, encara, és la mar... I ja que no es pot l'embrutar més i més fins a fer-la imatge i semblança d'un femer.

GABRIEL ANGEL VICH I MARTORELL

OPINIÓ i Denúncia

"TENIM ALLÒ QUE ENS MEREIXEM"

Per a la gran majoria de gent que habita aquesta illa, que encara s'anomena Mallorca, s'han acabat les merescudes, desitjades, avorrides, fantàstiques, mai vistes, extraordinàries, especials, caloroses, romàntiques i divertides vacances. Tothom qui ha pogut i volgut ha anat a remullar-se a les assolellades platges i pinars que Déu ens va donar quan creà el món. Ens hem refrescat, hem gaudit jugant amb els nostres amics..., amb un poc de sort hi hem pogut acampar i h'hem passat uns dies aprofitant la lluna plena..., en una paraula ho hem passat el més bé possible; llavors, cansats però satisfets hem partit altre cop a casa. I la platja segueix allà mateix i ens espera l'estiu que ve. Fins aquí molt bé tot, però i el fons que hi hem deixat? Les deixalles del menjar, peladures de melicotó, meló, botelles de plàstic i de vidre, papers bruts i bosses, on ho hem deixat? Tirat tal volta? escampat per enllà enmig?... O ho hem recollit dins bosses i portat a ca nostra per posar-ho al poal del fons? Hem deixat la platja neta tal com estava abans d'anar-hi a passar uns dies? Està l'aigua neta i l'arena així com nosaltres la voldríem si hi tornàssim per nedar i prendre el sol? NO. L'hem deixada bruta.

Això no és tan sols un tòpic, que per allò d'esser un tòpic no deixa d'esser més ver. La realitat ens demostra que les platges i els boscos de Mallorca estan plens de brutor per tot arreu. No he anat mai a cap pinar de la muntanya ni a cap platja de la costa mallorquina que no hi hagi trobat fons tirat.

Sempre s'ha dit que els turistes estrangers que ens visiten durant l'època d'estiu ens embruten les platges: botelles d'oli per bronzejar, llosques de cigarrets, papers, diaris, vidres, etc. però el que he pogut veure aquest estiu és que a més d'esser ver aquesta dita també és ver que les cales on s'hi banya gent mallorquina o que viu aquí com estudiants, obrers, directors d'empreses, professionals liberals, progressistes, conservadors, aturats, etc. fan exactament el mateix que els estrangers.

Només estimam Mallorca quan en parlem o escrivim. La realitat és una altra. Manca consciència, i molta, de què aquesta és la terra on vivim i que, no ho oblidem, és la nostra. Manca seny, coneixement. Però com que de moment no ens preocupa i passam de tot no passa res. El que està molt clar és que un dia ens n'empenedirem, de moment tenim allò que ens mereixem.

ANTONI CANYELLES I OLIVER

DIVULGACIÓ

EDUCACIO AMBIENTAL

L'any 1972, les Nacions Unides celebraren la primera "Conferència sobre el Medi Ambient". Un dels seus objectius urgents fou la defensa i la millora del medi ambient per a les generacions presents i futures. La solidaritat i rectitud en les relacions entre nacions han de constituir els fonaments d'un nou ordre internacional i aquí l'educació ha d'exercir una funció capital per tal de crear una consciència i una comprensió dels problemes que afecten al medi ambient.

A nivell mundial ja s'ha establert una major cooperació entre les nacions per salvaguardar els recursos comuns: els tractats sobre les aigües jurisdiccionals, els parcs multinacionals, la moratòria internacional de la caça de la balena... Aquests fets donen peu a l'esperança.

Però un dels trets més significatius ha estat l'impuls que estan rebent els programes d'educació sobre el medi ambient a tot el món. El paper de l'educació ambiental és decisiu. Aquesta educació ha de promoure comportaments positius de conducta de cara al medi ambient.

Es evident que l'única via, des del nostre punt de vista, és donar respostes a aquesta necessitat de consciència ambiental. I aquests anys darrers hi ha hagut una ràpida aparició de noves respostes educatives a les Balears quant al tema ambiental. (Camp d'aprenentatge de Binifaldó, Granja-escola "Ses Sitges", publicació d'itineraris de Natura com Això és i no és, en un bosc molt gran..., (Ajuntament de Palma); Itinerari de Natura de Son Moragues, (Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentació. Servei Provincial del ICONA a Balears); Itineraris de muntanya, (Ed. Moll); Excursió a la Serra de Tramuntana, (Caixa de Pensions)...

També hauríem d'insistir en la importància de cursos de formació i d'una bibliografia especialitzada en el camp de l'educació ambiental. Aquesta educació s'ha d'impartir a persones de totes les edats, a tots els nivells i... amb l'objecte d'inculcar els coneixements, la comprensió, els valors i les aptituds necessàries a tothom.

Referent als cursos de formació ambiental i producció de bibliografia específica, hauríem de donar prioritat a les activitats que ajudin a la comprensió dels entorns concrets locals. L'educació ambiental ha d'orientar-se cap a la comunitat. Entenent aquí per comunitat, la casa, el col·legi, poble, terme, Comunitat Autònoma, país...

No obstant això, és difícil per un educador informar-se sobre la zona concreta a on ha d'exercir la seva activitat amb certa mentalitat integradora entre els diferents aspectes que formen el nostre ambient. Ja que moltes vegades no existeixen estudis locals, monografies, petits opuscles adequats i útils per a la seva tasca.

Pensem que els Ajuntaments haurien de contribuir a la promoció de material didàctic (publicacions, audiovisuals...) que parlin del seu entorn local concret. Aquests Ajuntaments són uns dels responsables de la transmissió i conservació dels valors culturals propis del seu municipi.

La Unesco, en col·laboració amb el PNUMA-Programa de les Nacions Unides per al Medi Ambient- va convocar la primera Conferència Intergovernamental sobre Educació del Medi Ambient que es va celebrar a Tbilisi (Georgia, URSS) l'any 1977. Així es varen resumir els objectius i medis de l'educació ambiental:

- Sensibilitzar a la gent pels problemes del medi ambient i per les grans accions previstes.

- Elaborar una informació general més profunda destinada a obtenir una visió de conjunt dels grans problemes, de les possibilitats de tractament i de la urgència respectives de les diverses mesures adoptades o que hagin d'adoptar-se.

- Encoratjar la família i les organitzacions que s'ocupin de l'educació preescolar per tal que els joves, sobretot abans d'arribar l'edat d'escolaritat obligatòria, rebin una educació ambiental.

- Confiar a l'escola un paper determinant quant a l'educació ambiental i organitzar amb aquest fi una acció sistemàtica dins l'escolaritat.

- Augmentar els cursos de l'ensenyament superior relatius al medi ambient.

- Establir els mitjans i els mètodes d'una política de formació permanent que permeti la informació complementària (i sobretot pràctica) que puguin necessitar aquells sectors públics i privats que tenen responsabilitats en relació amb el medi ambient.

- Tractar, mitjançant l'educació ambiental, de transformar progressivament les actituds i els comportaments per fer que tots els membres de la comunitat tinguin consciència de les seves responsabilitats en la concepció, l'elaboració i l'aplicació dels programes nacionals o internacionals relatius al medi ambient.

- Contribuir a la recerca d'una nova ètica fonamentada en el respecte cap a la Natura, el respecte a l'home i a la seva dignitat, el respecte del futur, i en l'exigència d'una qualitat de vida accessible a tots, amb un esperit general de participació.

Conseqüentment, aquesta Conferència sobre el Medi Ambient, fa una crida a tots els Pobles del món perquè incloguin a les seves polítiques d'educació els objectius abans esmentats. També convida a les autoritats d'educació a intensificar la seva labor de reflexió, d'investigació i innovació en relació a l'educació ambiental.

EL PROCES DINS L'EDUCACIO AMBIENTAL

Avui, més que mai, l'educació no es preocupa tant dels continguts adquirits així com dels processos pels quals passen les persones per adquirir una educació. Equivaldria més o menys l'exemple, conegut, de què en lloc de donar un peix a una persona afaïmegada (serien els continguts), els hi ensenyessin a pescar (el procés).

Al camp de l'educació ambiental sintetitzarem el procés en quatre etapes:

- a) Aprendre a observar.
- b) Obtenir dades.
- c) Organitzar aquestes dades i treure conclusions.
- d) Utilització d'aquesta informació.

a.1) Com ensenyar a observar

El programa MAB ("Home i Biosfera") de la Unesco va mantenir una línia d'investigació anomenada "percepció ambiental". Als darrers anys han realitzat una important feina en aquest camp. Avui en dia hi ha una gran dificultat d'obtenir informació a través de la percepció del medi.

Es convenient partir d'allò que està a prop de l'infant, de nocions senzilles de la vida quotidiana: l'aigua, l'aire, el sol, el fang, el pa, la casa, el carrer, l'escola... A partir d'aquí es pot passar fàcilment a coneixements més complexos: el poble, la ciutat, la Comunitat Autònoma, el país, la Terra, l'Univers... I així, inculcar idees de respecte al medi i conservació dels recursos naturals.

Es clar que per fer una lectura del medi s'han de tenir uns valors, que ja no estan de moda dins la nostra societat. Per exemple: el silenci, la interiorització i la personalització.

b.2) Com ensenyar a obtenir informació de "primera mà"

El medi és una gran font d'informació, moltes vegades no aprofitada. S'ha d'ensenyar a descobrir-la a través d'una educació per a la percepció.

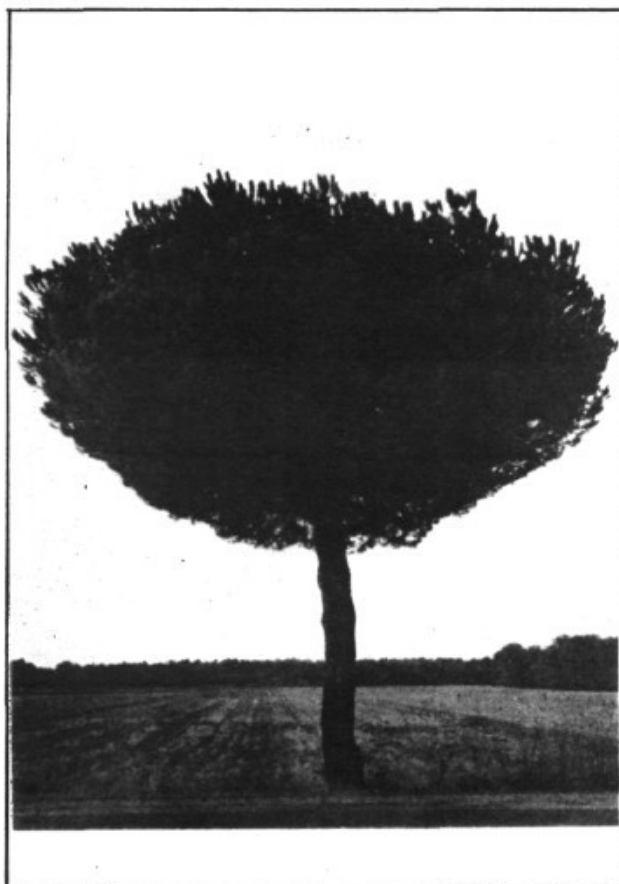
A nivell d'escola es fa necessari una sensibilització cap a l'entorn local, desenvolupant l'esperit d'investigació dins el qual és important la capacitat d'obtenir i anotar dades sobre l'observat. Facilitaran aquesta tasca les sortides fora de l'aula i una aproximació interdisciplinària als complexos problemes ambientals.

c.3) Organització de la informació

Una vegada recollida la informació cal ordenar, tabular i presentar-la adequadament a fi de poder ajudar a treure unes conclusions sobre allò investigat.

d.4) Utilització de la informació

Aquí cal ressaltar la necessitat de passar a un compromís de l'acció, ja que tots els coneixements adquirits han d'anar orientats a una millora de l'entorn i per consegüent una millora de la qualitat de la vida. L'home no pot oblidar la seva posició dins la natura. Ell viu del Planeta i la seva supervivència està lligada directament a la supervivència de l'entorn. D'aquí la gran responsabilitat de l'home cap a la Natura i el seu compromís de deixar una Terra habitable per al futur.

ALGUNES CONSIDERACIONS PER PARES I EDUCADORS

Per on començar aquesta gran tasca?
Vet aquí unes quantes...

-Procurar que l'infant mantengui net el seu entorn, tant a casa seva com al carrer, a foravila o a un bosc, a la platja o a la mar.

-No malgastar ni consumir excessivament els recursos naturals i energètics: aigua, sol, electricitat, gas.

-Promocionar actituds conservacionistes.

-Promocionar actituds de respecte cap a les seves coses i les coses dels altres.

-Valorar les coses belles i artístiques.

-Valorar l'heretat rebuda dels nostres avantpassats i conservar el patrimoni cultural i artístic.

-Educar els infants en la solidaritat i en la pau per millorar la vida i protegir el medi ambient.

-Afavorir un major contacte dels infants amb la natura i desenvolupar en ells un esperit científic.

-Respectar profundament tota allò que sigui viu.

Per acabar voldríem dir que no existeix un receptari de com transmetre una estimació i una actitud positiva i solidària cap a la natura. Això, simplement es viu... i l'infant ho capta. Així de fàcil.

ROSA MIRO I JULIA
BONIFACI MOLADA PRADAS

Precisament Aquest Mes ...

(Viatge cronològic
per la història de Marratxí
a través de les actes municipals)

Fa 150 anys (octubre del 1837)

La Diputació provincial demana si Andreu Munar de So n'Hor-rach té dos parells propis per con-rar les seves terres i les que té arrendades, o alguna possessió prò-pia que valgui 1500 reials anuals.

La Diputació s'interessa per una relació dels individus que habi-ten cases que valen 400 reials en renda anual.

Se forma la relació dels ma-jors contribuents que tenen dret a votar en les properes eleccions de diputats i senadors.

En fa 50 (octubre del 1937)

Acorden pagar a Joana Aina Jaume Matas, propietària de So n'Aixaló de Sa Cabaneta, la quanti-tat de 8'75 ptes pels 8'75 metres quadrats cedits per construir un xamfrà en el cantó d'aquella finca entre els carrers Jaume I i Mª Guzmán de Moscardó.

Acorden comprar una bandera nacional d'Espanya per entregar-la al quarter de la Guardia Civil del lloc d'Es Pont d'Inca perquè el comandant manifesti que la que tenen actualment està molt espanyada.

S'aprova el contracte de llo-guer de la casa de Ca'n Bronquet per destinar-la a local per escola i habitació del mestre de l'escola nacional mixta de Son Nebot.

La Inspecció provincial de primer ensenyament envia un escrit interessant que es construesquin refugis per a les escoles d'aquest municipi, especialment al Pont d'Inca per la seva proximitat al camp d'aviació de Son Bonet.

Acorden abonar 25 ptes a la comissió "pro monumento erigido en el puesto de Manacor como homenaje rendido a nuestros caídos, a los héroes que bravamente lucharon en tierras de Porto Cristo contra las hordas marxistas que invadieron Mallorca por dicho sitio en el año 1936"

Precisament aquest mes... fa vint-i-cinc anys que es va inaugurar el "Cinema Palau" d'Es Pont d'Inca. Avui, la pantalla resta muda i l'edifici és dedicat a altres activitats comercials.

Acorden llogar a Antoni Vives Bibiloni la casa anomenada "ca l'amo en Biel Curt" situada a la plaça d'Es Pla de na Tesa, per 15 ptes mensuals, durant el temps que estigui requisat l'edifici escolar de l'Ajuntament, i destinar-la a escola de nins tot d'una que s'hagi aconseguit el permís de la Inspecció.

Demanen permís a Intendència per fer uns guardapits per cada soldat d'aquest municipi que estigui en el front, obsequi que els volen fer els habitants del terme per passar la temporada d'hivern.

S'anomenen els vocals nats de les comissions d'avaluació de les parts real i personal del repartiment per al proper exercici de 1938. Són els següents:
part real:

Jaume Bestard Barrera, amo de Son Verí, major contribuent per rústica domiciliat en el terme.

Director dels "Hermanos de la Salle" d'Es Pont d'Inca, major contribuent per urbana domiciliat en el terme.

Alfons Barceló i Barceló, ma-jor contribuent per rústica, domici-liat fora del terme.

Joan Moyà Serra, major con-tribuent per industrial.

part personal:
(Parròquia de Sant Marçal)
Bernat Bibiloni Sureda, major contribuent per rústica, resident i domiciliat en aquesta parròquia.

Miquel Creus Sastre, major contribuent per urbana.

Pere Cañellas Rigo, major contribuent per industrial.

(Parròquia de S. Alonso Ro-dríguez)

Vicenç Capó Colom, major contribuent per rústica.

Gaspar Jaume Julià, major contribuent per urbana.

Salvador Rius Auleda, major contribuent per industrial.

Donen permís a Josep Serra Amengual per construir una fàbrica de "vasijeria ordinària"

Demanen a la Inspecció que es proveeixin com més prest millor les escoles nacionals de primer ensenyament d'aquest municipi que es troben encara tancades per manca de mestre.

En fa 25 (octubre del 1962)

Anomenen Martí Cañellas Ribas com peó caminer interí.

Hom concedeix llicència mu-nicipal a Francesc Albertí Palau per a l'apertura i funcionament d'un local destinat a cinematògraf a l'avda Antoni Maura 81 d'Es Pont d'Inca.

Es concedeix llicència mu-nicipal a Bartomeu Pocoví Salom per al traspàs de la seva ferreria del c/ So n'Alegrè 12, que figura a nom de Joan Pocoví Pocoví.

S'ha de reposar la voravia del carrer Trinitat, de Pòrtol, per un total de 7.685'45 ptes.

S'ha de regar superficialment amb asfalt el carrer Primo de Ri-vera per un total de 7.903'08 ptes.

També s'ha de regar un tros del c/ Gral Goded per valor de 10.227'04 ptes.

EL BASQUET VA ENDAVANT: PRESENTACIO DELS NOUS EQUIPS

Ja fa bastants d'anys que al Pla de na Tesa hi ha equip de bàsquet. Encara no fa gaire que es jugava a la plaça de l'església. Per a les lleis esportives no era el lloc més adequat, però un diumenge sí i l'altre no, a les 12 del migdia hi havia cita a la plaça per animar l'equip local. Si feia bon temps, la plaça s'omplia de gent diversa i era la millor ocasió per fer una xerradeta, perfilar la sortida de l'horabaixa amb tal persona o fer un aperitiu abans de dinar. Es pot dir que, amb l'excusa del bàsquet, es feia ben de ver això que en diuen "fer poble". Ara ja no ho tenim tan bé per aquest aspecte, perquè els partits i entrenaments es fan a la pista de l'escola pública. Aquest esport, ben lluny de perdre's, ha cobrat força fins al punt que enguany tenim sis equips de bàsquet, dos dels quals són federats. L'ànima impulsora d'aquest truí és en Tomeu Munar, jugador dels Seniors des del principi d'aquest grup i entrenador-coordinador dels nous equips que enguany comencen.

El passat 9 de setembre es va fer a l'escola pública la presentació d'aquests equips de bàsquet:

1- Categoria de minibàsquet: al.lots entre 10 i 12 anys. Fa dos anys que alguns d'ells ja jugaven al col·legi Blanquerna però ara ho faran amb el nom del Pla de na Tesa. El seu entrenador és en Tomeu Munar, el mateix que tenien a Blanquerna. Aquest grup jugarà els partits amb els equips de les escoles públiques i participa en els jocs escolars que promou i subvenciona el Consell.

2- Categoria infantil: al.lots de 13 anys, els entrena en Miquel Cabot, el qual també és jugador dels juvenils.

3- Categoria de Cadets: al.lots de 14 i 15 anys, el seu entrenador també juga amb els juvenils, és en Guillem Massot. Per les festes jugaren contra el Verge de Lluc i el partit va ser molt emocionant perquè varen haver de jugar tres pròrrogues i a la fi guanyà el nostre equip per un punt.

4- Categoria de Cadets femení: Grup d'al.lotes de 13 a 15 anys. Es el primer any que el club té un equip femení. A les festes guanyaren contra l'equip de Maria de la Salut. El seu entrenador és en Tomeu Munar.

5- Categoria de Jovenils: Es un grup federat, són jugadors de 16 anys, Els entrena en Tomeu Munar. El partit final del torneig de les festes el guanyaren contra La Salle amb aquest resultat: 101-53.

6- Seniors: Es l'equip de més experiència i tradició al poble. Enguany hi ha més pocs jugadors; ells mateixos s'han d'"autosubvencionar" per poder pagar l'arbitratge dels partits, els desplaçaments i l'equipatge de roba.

L'Ajuntament de Marratxí ha donat una subvenció al club i se'n cuida del manteniment de la pista. Els jugadors demanen que també els arregli els vestuaris perquè estan en molt males condicions. Aquestes col·laboracions són mínimes si tenim en compte que només l'arbitratge dels partits dels juvenils i dels seniors costa aproximadament 150.000 ptes. Crec que aquest coratge del Club de Bàsquet és d'admirar i que davant això no podem quedar impassibles, no hauríem de comportar que aquests esportistes practiquin el bàsquet en condicions tan lamentables.

L'equip de minibàsquet i el d'infantils amb els seus entrenadors.

Els cadets, grup masculí i grup femení, amb els entrenadors.

Equip dels juvenils. El primer de l'esquerra és Tomeu Munar.

Des d'aquí, enhorabona i que tengueu molta sort!

JOANA Mª MATAS I ALOMAR

LES CAMPANES:

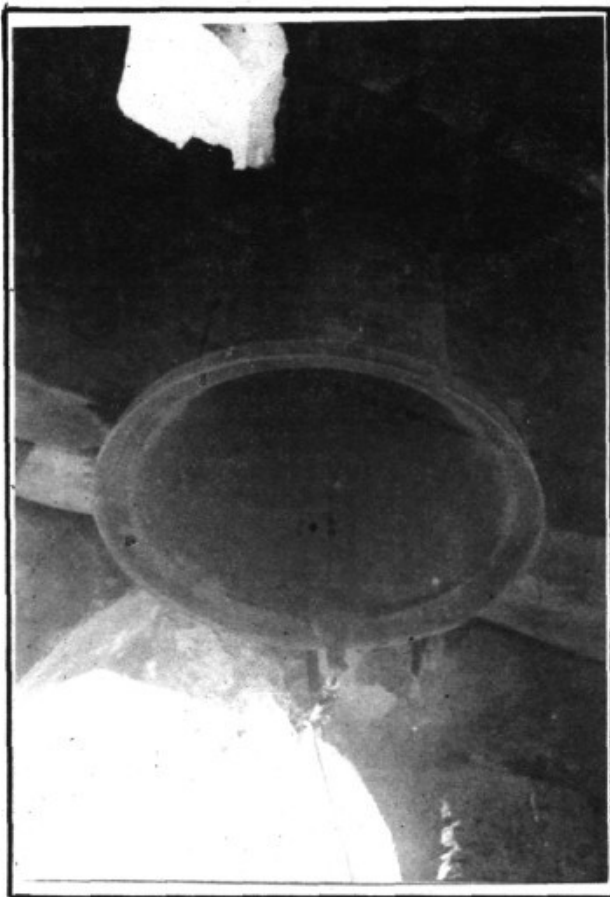
MOLTS DE BATALLS ROMANEN IMMOBILS

El so de les campanes no és precisament un dels més habituals que sentim en el món d'avui. Crec que ni tan sols els trens empren ja aquests aparells, o instruments, o com s'hagin d'anomenar. Però les campanes, amb allò que estan més relacionades, o al manco hi estaven fins no fa gaire, és amb les esglésies i, naturalment, amb els campanars: pel viatjant, pel mercader, pel qui solia dur una vida no gaire fixa en un lloc concret, veure un campanar suposava el pròxim descans, o un possible negoci... significava que toparia un nucli humà del qual obtendria un o altre benefici. Aquesta era una funció que de rebot complien les campanes, però la seva i més important funció era la d'avis i comunicació humana. No hi ha dubte que en un temps, quan no hi havia ni telèfon, ni ràdio, ni per descomptat televisió, el llenguatge de les campanes era el sistema únic i més vàlid per fer a saber qualsevol notícia d'interès comú a una gent que sovint estava escampada pel poble o per foravila. Pels senyals de les campanes se sabia a quina hora es trobaven, si havia mort algú o si hi havia foc, etc. Penes i alegries, càntics i resos, anuncis i avisos; tot un entrellat de sabiduria i d'història molt viva descansa ara en quintars de metall suspesos dalt de les torres.

Totes les campanes i campanars de Marratxí tenen un interès semblant, no n'hi ha cap que destaquí molt sobre els altres. Per ventura Sant Marçal és més important perquè és més antic i té dos campanars, però ara no parlarem d'aquests, sinó del de Sant Llätzer: el campanar del Pla de na Tesa es va fer més tard que l'església (1). Al principi només hi havia la campana petita, que és feta a Palma i data de l'any 1889, possiblement el mateix any que s'acabaren les obres del campanar. La campana grossa és de Barcelona i es va instal·lar l'any 1922. El qui va ser padrí de la campana quan la beneïren és en Bartomeu Munar, de ca'n Barbut. Ell conta que aleshores tenia 10 anys, era el dia de la festa del poble i es va fer una gran cerimònia: col·locaren la campana a l'altar damunt bastons enramellats de murta, l'encensaren i la beneïren. En aquell temps no hi havia la sagristia i s'entrava al campanar des de la capella més pròxima, per una porta que es va tapar quan feren la sagristia.

Segons conta la gent major, el so d'aquesta campana es podia sentir en un dia clar des de la porta de Sant Antoni o des de San Pelat, a la carretera de Sineu. Això vol dir que aquesta campana era de molt bona qualitat i que feia un so molt fi. Però fa alguns anys que un llamp l'esquerdà i ara fa un so molt lleig i amb prou feines se sent. S'ha parlat d'adobar-la però això costa molt i les arques parroquials no es troben en condicions tan favorables.

Al campanar encara hi podem veure (en molt mal estat) les maçoles, una classe de campanes en forma de roda, que ara ja no s'usen. Es tocaven a la Setmana Santa fins que el dissabte sant les altres campanes sonaven amb tota joia i solemnitat anunciant la Ressurrecció de Jesús i per tant, també que ja se podien tastar les panades. Altres dies tan assenyalats com el Corpus, el dia de les primeres comunions i el dia de la festa patronal del poble, se sentien repicar les campanes amb una força i una vivacitat singulars. En sentir tocar les campanes tan alegrement, una sensació molt especial i un gran goig s'apoderava de tothom. Era un temps no tan llunyà,

La campana grossa

El campanar d'Es Pla de na Tesa

quan encara tenia importància estrenar aquell dia el vestit nou i menjar porcella rostida per dinar. I, tot això, ho recordaven i ho subratllaven les campanes, perquè encara que sovint sonaven tristes anunciant morts i desgràcies, representen el més gran càntic a la vida que pogueren sentir mai els nostres padris i els nostres pares.

Conselloria d'Educació i Cultura
de la
COMUNITAT AUTònOMA DE LES
ILLES BALEARS

JOANA Mª MATAS I ALOMAR

(1) Dades obtingudes de Sant Llätzer i el Pla de na Tesa, de Baltasar Morey, col. Panorama Balear.

QUE ES LA MEDICINA PSICOSOMATICA? (I)

"Els immensos èxits dels darrers segles s'han aconseguit en el terreny de les diferents especialitats i baix l'influx d'aquesta successió de triomfs, certament reals, els metges tendeixen a oblidar-se que s'ha hagut de pagar un preu per això.

Avui tots afirmen que quan un pacient es troba malalt, tota la seva persona se troba malalta, i no tan sols la seva pell, el seu estòmac, el seu cor o els seus ronyons. Malgrat que verbalment es ret constant homenatge a aquesta veritat, per desgràcia en pràctica mèdica diària l'ignoren."

Michael Balint

La nostra manera de viure tal com l'entendem als nostres indrets és concebuda per satisfer totes les necessitats de l'individu. D'una manera molt concreta, des del "tenir", consumint.

Tot es pot consumir, tot es pot comprar. Objectes, idees, coneixements, sensacions, posició social, prestigi, poder, persones, són tots ells fills i filles de la nostra concepció de l'existència. Per "ser" cal en primer lloc "tenir". Tenir poder, o una imatge adequada, desitjable. Per aconseguir l'una o l'altra cosa es solen fer necessaris els doblers, així com recórrer complicats circuits (a vegades laberints) que donaran accés, en alguns casos, al desitjat control de les vides d'aquells que encara es troben a la recerca del mateix poder o bé viuen abandonats en la mediocritat ("aureas mediocritas"), perduts en el sub-món de la marginació o bé omplen qualque bossa de misèria de qualsevol de les nostres ciutats.

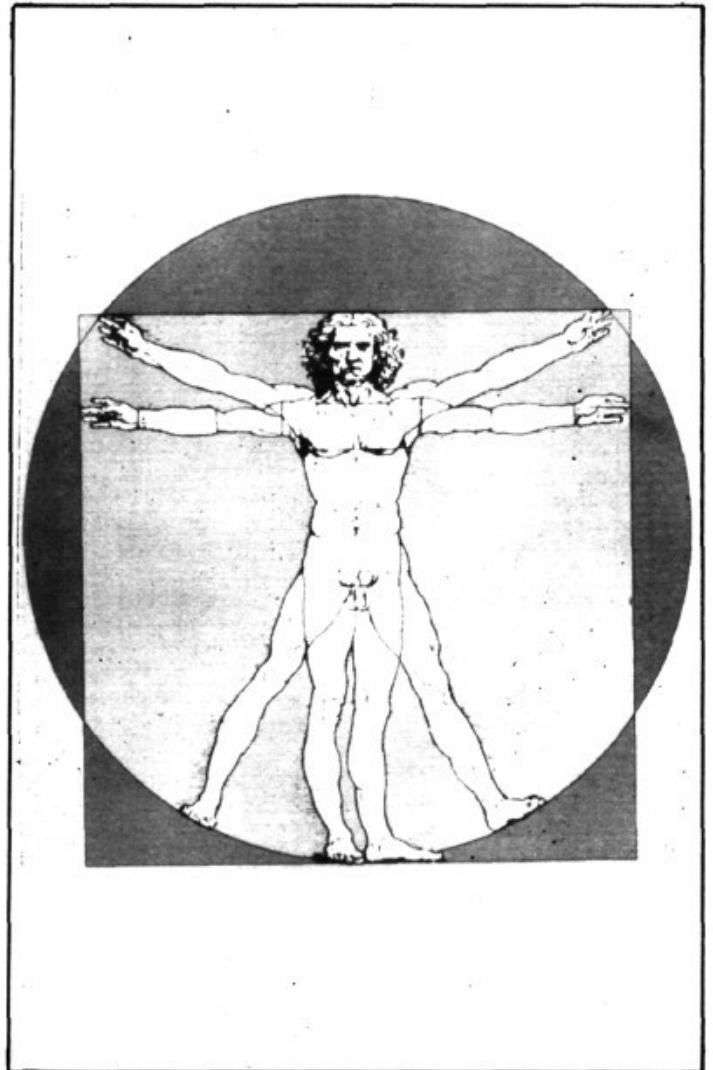
La nostra Societat té com a objectiu satisfer, i controlar d'alguna manera, les necessitats dels individus que la componen, però deixa cada dia més indefens (sempre l'ha deixat indefens al llarg de la Història) i solitari al ésser íntim i únic de cada ésser humà (restant latents la major part de les seves possibilitats).

Com més intentam adquirir de fora (posseir), inclús moltes de vegades els mateixos coneixements, més gran és el nostre propi desconeixement.

Els sentiments i les emocions són la part més important de la nostra vida, així i tot els ignorem quasi per complet, mentre per altra banda donam un èmfasi desproporcionat a l'adquisició de coneixements, tant a casa com a l'escola. L'aspecte "afectiu" (sentiments) en front de l'aspecte "cognoscitiu" (coneixements).

Es ben sabut que quan ens sentim malament ens tornam menys eficients i tenim dificultats per dur a terme els nostres "deures" amb eficàcia mentre no corregim d'alguna manera els mals sentiments que ens angoixen.

Les escoles es gasten més del 95% dels seus pressuposts i la seva energia en l'aspecte cognoscitiu. Els adults empram igualment el mateix percen-

tatge d'energia i temps per incrementar els àmbits cognoscitius, i tots sabem que dins nosaltres les emocions tenen virtualment prioritats en totes les situacions de la vida. Sols vull recordar de passada el control que exerceix la TV.

Aprendre a manejar les pròpies emocions, tenir confiança en si mateix i amor propi, evitar la depressió, la por, el sentir-se angoixat, l'ansietat, les preocupacions, el sentiment de culpabilitat, la gelosia, la inferioritat i altres actituds negatives, són habilitats en el terreny afectiu absolutament essencials per una vida plena i feliç.

Així i tot, ignorem les nostres possibilitats afectives, les descartam com a trivialitats o coses òbvies.

Individus desprovists d'afecte i confiança, o que pateixen crisis nervioses poden complir exigències del seu treball i inclús resoldre complexos circuits electrònics, dirigir una empresa o ocupar un alt càrrec polític.

Des de les anteriors consideracions no resulta estranya la divisió que segueix imperant dins àmplies sectors sanitaris (i de salut en general) entre el cos i la ment.

La Medicina no és sinó un fidel reflex del que és l'estructura social on es troba inclosa.

La fixació obsessiva en el pla exclusivament somàtic denota igualment la divisió que existeix entre la persona que exerceix com a professional de la salut. El mateix caldria dir amb la fixació exclusivament psicògena ("Totes les malalties són d'origen exclusivament mental").

Haver d'"humanitzar" quasi per decret els nostres Hospitals i Centres Sanitaris ens convida a pensar que el tecnicisme sanitari, el consum de salut (o de malaltia, o de fàrmacs) ha arribat a amagar una cosa tan òbvia com és el sentit comú de les relacions humanes. Amb freqüència la relació "metge-poder-que-ho-sé-tot-de-tu" davant el "seu" "malalt-depenent-ignorant-que-no-sé-res-de-mi" ha enfosquit la terapèutica relació "home-metge-home-malalt" enriquidora per a ambdós, una relació lliure més d'una sincera amistat cap a l'ésser que sofreix que de condescendència cap a qui, en el seu abandonament i ignorància, li suplica la seva ajuda "pagant el que sigui".

Així doncs, la Medicina Psicosomàtica apareix com la unió de tots els factors que configuren la salut de l'ésser humà (benestar psicofísic i social com definia l'O.M.S.) sense despreciar en cap moment a cap d'ells, sinó ben al contrari, intenta integrar-los des de la individualitat concreta de l'ésser humà que sofreix. Si bé un moment donat el diagnòstic de l'òrgan pot tenir algun sentit, des del punt de vista global, psicosomàtic, el diagnòstic deixa d'ésser una etiqueta que se li posa a un òrgan malalt cercant afanosament un contra-remei i oblidant la visió integral, personalitzada, familiar, social, que són el context on es dona el sofriment concret.

MELCION PUIGSERVER

**ÒPTICA
CIUTAT**

**òptics optometristes
lents de contacte**

Carrer Manacor, 63 - PALMA - Tel. 46 37 77

Cada dijous, un nou títol
de venda a quèms i llibreries

editorial
TRITOL

És bàsica per la nostra cultura.

És la Biblioteca Bàsica de Mallorca que ara t'ofereix el Consell Insular. Són 25 obres que posen a l'abast de tothom el més representatiu de la literatura i cultura feta a Mallorca. Una col·lecció única i molt econòmica que no pot faltar a la teva.

Ramon Llull, "Llibre d'Amic e Amat"; Gabriel Maura,

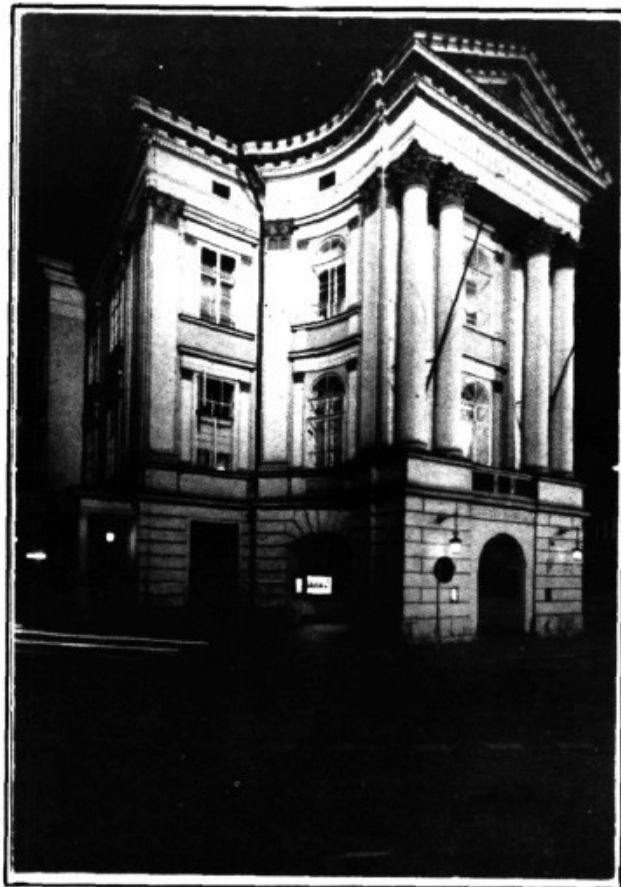
"Aiguafort"; Miquel Costa i Llobera, "Tradicions i Fantasia"; i molts més autors mallorquins componen amb les seves obres més representatives aquesta Biblioteca tan essencial per conèixer la nostra cultura, les nostres arrels i tradicions. Una Biblioteca que per la nostra cultura, és bàsica.

**BIBLIOTECA
Bàsica
DE MALLORCA**

CONSELL INSULAR DE MALLORCA

Música

Vista

19(213)

I.- Tardor de 1787. Primer d'octubre. Una parella, Constança Weber i Amadeus Mozart parteixen cap a Praga. Deixen a Viena el seu fill Karl. Partitura sota el braç, la intenció del músic és veure estrenada la seva darrera obra "Don Giovanni" el proper 14. No és possible, per condicionaments del teatre l'obra no es donarà a conèixer fins el 29. Data històrica per tota l'Opera.

II.- Tardor de 1987. El teatre Tyl de Praga obrirà de nou les portes després d'uns mesos d'obligada clausura degut a una àmplia reforma. Dos-cents anys després, un nou muntatge de "Don Giovanni" podrà ésser admirat i aplaudit pel públic txecoslovac. Acol·lint la feta, la llegenda "Patria et Musis", gravada a l'entrada de l'edifici.

viatges s.a.
Tramuntana

G. A. T. 725

31 Diciembre, 12 - Tel. 20 46 00 - Palma

INFORMA

OFERTA TARDOR DEL 87

ESPECIAL "TOTS SANTS" V E N E C I A
Sortida el 29/10/87 a les 8,10 Tornada el 1/11
PREU: 44.800 Pts.

PONT DE LA IMMACULADA A ANDORRA
Sortida el 5/12/87
Tornada el 8/12/87 PREU : 26.700 Pts

CAP DE SETMANA A MENORCA
Sortida el 17/10/87 Tornada el 19/10/87
PREU: 14.800 Pts

Andorra. Pont del Pilar	10/10/87	preu: 22.800Pts
Gàlícia	5/11/87	preu: 32.800Pts
Andalusia	22/11/87	preu: 34.500Pts
Extremadura i Portugal	15/11/87	preu: 46.900Pts

VIATGE A ITALIA
Sortida el 18/11/87 Tornada el 29/11/87
PREU: 71.300 Pts

COL·LABORADORS: Guillem Bosch i Roca, Xisco Busquets, Jordi Cloquell, Comissió de glosadors de Pòrtol, Rafel Crespi, Macià Duran i Jordà, Pere Estelrich i Massutí, Miquel A. Font i Villalonga, Marita Lladó i Ribes, Pau Lladó i Oliver, Jaume Miralles, Rosa Miró i Julià, Bonifaci Molada i Pradas, Miquel Mut i Sureda, Joan Pizà i Oliver, Melcion Puigserver i Canyelles, Antoni Roca i Jerez, Vicenç Sastre i Arrom, Cristòfor Tries i Serra, Antoni Vaquer i Ramis, Gabriel A. Vich i Martorell.

CONSELL DE REDACCIÓ: Pere Amengual i Bestard, Miquel Bosch i Auba, Joana Mª Matas i Alomar, Bernat Palou i Creus, Antoni Canyelles i Oliver, Biel Massot i Muntaner.

Imprès als tallers "Apòstol y Civilizador" (Petra)
DL: PM 529/81

Carrer de s'Escola Vella, s/n.
07141 PORTOL.

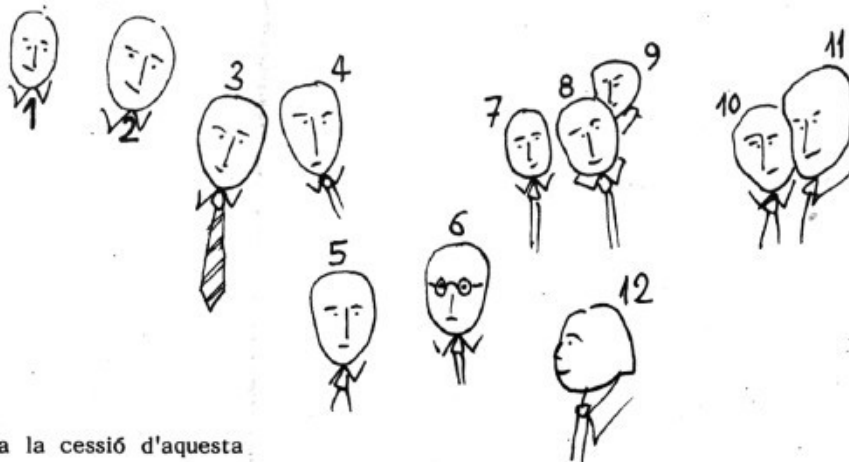
Número 64, Octubre del 1987

Aquell Temps.

Venguda de la Verge de Lluc a Sa Cabaneta. Era
devers l'any 1950

- 1.- Bernat "Guillemó"
- 2.- Joan "Matgí"
- 3.- Andreu Isern
- 4.- Joan "Xerret"
- 5.- Felip Ramis, de Ca'n Carrió
- 6.- Crstòfor Tries
- 7.- Maties Mesquida (+)
- 8.- Antoni de Ca'n Daviu
- 9.- Vicenç de Ca sa Pagesa
- 10.- Joan Reynés
- 11.- Mn. Antoni Cabot
- 12.- Pere Ramis, de Ca'n Carrió

Agraïm a Cristòfor Tries i Serra la cessió d'aquesta fotografia